

Revizija premogovih cen v južnih državah.

V NEKATERIH DISTRIKTIH SO POVIŠANE.

Amsterdamska železniška družba razpisala premog, namenjen trgovcem.

Washington, D. C. — Uprava za kurivo naznanja revizijo cen nekaterih distriktov v državah Kentucky, Tennessee in Virgini.

V nekaterih distriktih Virginije so bile cene za premog pri rudniku znižane za točno mine-run premog od \$2.00 do \$2.40.

V petih distriktih vzhodnega Tennesseeja je bila cena mine-run premoga povišana od \$2.30 na \$2.50.

V raznih distriktih Kentuckyja je bila cena povišana za mine-run premog od \$1.85 na \$2.30.

Na je bila prva revizija premogovih cen, ki je bila izvršena. Pri reviziji so jo operatorji in rudarji, da je lahko mogoče povišati ceno rudarjem.

Uprava za kurivo je naročila študijem družbam, da morajo dostavljati železniške vozove k rudnikom.

Pri dvotedenski konferenci s smogovniškimi operatorji, z železniškimi družbami in članice uprave za kurivo je bila izdana serija ukazov za razdelitev premoga na priornem temelju in na promet premogovih vozov.

Obreda določa, da mora pennsylvanijska železniška družba, ki ima okoli 700 rudnikov, se oziroma pravilno na njih potrebe. Ene odredbe bodo izdane tudi za železniške družbe.

Operatorji so se pritožili, da amsterdamska železniška družba sprejema komercialen premog, ki je namenjen trgovcem. Ta pritožba je povzročila, da morajo vsi operatorji ob njenih progah odlašati železniški družbi toliko premoga, kolikor ga potrebuje zase.

Premoga, ki je namenjen za kurivo, se ne sme ovirati na tranzitu. Uprava za kurivo poskrbi za potrebe s posebnimi odločbami, da ne bo primanjkovalo premoga za domačo uporabo.

STRINHIN JE UBIL MATER IN HOČER.

Public, Colo. — Strihin je ubil mrs. Prax Irigillo in njeno hčer Maggie. Mrtiški oglednik Taylor je dognal, da je imela glavobol. Hči je povzela nekaj kapljic, ki jih je smatrala za sredstvo proti glavobolu. V treh urah je bila mrtva. Mati si je pretresla smrt hčere in smrti in po nekaj kapsul, ki jih je smatrala za neškodljive. Umrli je s istimi znamenji kot hči. Taylor je preiskoval kapsule in dognal, da je v njih toliko strihina, da ubije človeka po treh urah. Najbrž je preiskavo, odkod in na kakšen način so prišle kapsule v roke matere in hčere.

NADZORSTVO ŽIVIL PRIŠLO S PRVIM NOVEMBROM.

Washington, D. C. — Vsa živila, ki jih lahko vzkladajo, pridejo pod nadzorstvo vlade s prvim novembrom t. l.

Namen nadzorstva je, da obdržijo konzumente pred takimi izumi, katerim se ne zdi dobiček dosti velik in hočejo izraziti svoj odpor, da pomnože svoje prebivalstvo z odušurjenimi cenami.

LAZENEC POBEGNIL.

Ill. — Richard O'Brien, Tom Murphy, ki je bil obsojen na dve leti ječe, ker je s sabo vznesel vojniško orožje, se je po izteku kazenskega posloval od državne kazenskega.

On je v stanovanju jetničarja. Trdil je, da je vrv k oknu v kuhinji in se spustil na tla. Kapitan Harrison, ki zapoveduje jetniški dom, je bil takoj za njim, seveda ni bil pri njem.

Sedemnajst bombcev obtoženih po starem zakonu.

KAPITAN VON PAPAN JE BIL DUŠA ZAROTNIKOV.

Na "Lusitanijs" je bilo devet bomb, da jo poženejo v zrak.

New York, N. Y. — Veleporota je obtožila sedemnajst mož zarotniškega napada na ladje, ki so odinile na visoko morje. Zarotniki so izdelovali bombe in jih pokladali na ladje, da so razpočile na visokem morju. Tako je ladja izginila brez sledi.

Duša zarotnikov je bil kapitan von Papan, bivši nemški vojaški atašej v Združenih državah. Nekateri zarotniki so že zdavnaj izginili iz Združenih držav, nekateri sede v ječi, drugi so internirani.

Najbolj senzacionalno vest poroča kapitan Tunney, ki je imel nalogo, da izsledi in polovi bombceve. Izpovedal je, da je neki Ilson, nemški advokat, ki urejuje "New Yorker Herolda", izvedel, da so bile na "Lusitanijs" nemške bombe, ko je odplula na morje, da eksplodirajo, preden se zašira v pristanu onkraj Atlantika.

Kapitan Tunney trdi, da Ilsonova izpoved pričuje, da je "Lusitania" odplula z devetimi "T. N. T." bombami na krovu, ki so bile tako urejene, da razpočijo, ko se ladja približa irskemu obrežju. Toda ladja je bila torpedirana v istem teritoriju.

Kapitan Tunney pravi, da mu je Ilson povedal, da mu je dr. Carl Schimmel dejal, ko je bil v njegovi pisarni na števil 51 Chambersove ulice in sta govorila o "Lusitanijs".

"Bedak! On je skazil moje delo. Položil sem devet "smok" na "Lusitanijs", ki bi jo razjdale, preden bi dospela v Liverpool."

Preiskava bo dognala podrobnosti v obtožbi.

DVAJSET LET JEŽE RADI IZDAJALSKEGA GOVORA.

Chicago, Ill. — "Združena preša" poroča iz Davenporta, da je sodnik M. J. Wade obsodil Daniel Wallaca, organizatorja in predsednika "Človečanske lige" na dvajset let ječe.

Porotniki so pred enim tednom spoznali Wallaca krivim in sodnik je izrekel sodbo, ko je bila petica za ponovno obravnavo odklonjena.

Wallace je v govorih napadal vlado radi napovedi vojne in je priporočal upor proti vojaškemu obveznemu zakonu.

Wallace je navadno pripovedoval poslušalcem, da je bil prisiljen vstopiti v britsko armado. Hvalil se je, da je dezertiral iz britske armade in da se je silno muševal, preden se je po francosko posloval od armade. Dejal je, da se je bojeval na vseh frontah in da ima toliko brazgotin od ran, da se ne more spominjati, kje se vse nahaja.

Pravil je, da je masčevanje vršil na ta način, da je streljal pri Dardanelah oficirje v hrbet in odtrojal konje.

Tako besedičenje je povzročilo, da je zvezna vlada uvedla preiskavo. Stopila je v zvezo z britsko vlado in kmalu je izvedela, da Wallace ni bil nikdar v boju in je služil le en mesec. Potem je pa dezertiral.

Spisal je tudi neko knjigo pod imenom "Holy Hell", v kateri pripoveduje take doživljaje in pustolovščine, da se je človeku lažje na glavi.

DOBIČEK JEKLARSKÉ DRUŽBE.

Chicago, Ill. — Lackawanna Steel kompanija in njene podružnice so napravile v četrtletju, ki je končalo s dnem 30. septembra t. l. \$6,096,317 profita. Lani je družba v tem času napravila le \$3,060,700 dobička. Profit v prvih devetih mesecih tega leta znaša \$18,294,532, medtem ko je lani znašal za ta čas le \$8,378,042.

Primanjkovanje železniških voz je občutno.

USTVARILE SO GA IZREDNE PROMETNE RAZMERE.

Mogoče bo treba ostrih odredb, da ne pride do katastrofe.

Chicago, Ill. — Železniška situacija v Združenih državah postaja kritična in treba bo napornega in preudarnega dela, da se ne razvije tako daleč kot lani, ko je primanjkovalo povsod železniških vozov.

V srednjem zapadu se že sedaj pritožujejo železniške družbe, da primanjkuje voz. Illinois Central je v zadnjih štirinajstih dneh v septembru izgubila 3,000 vozov. Vozovi so šli naloženi z blagom na druge železnice. Burlington železnica se pritožuje, da ima na svojih progah 5,000 vozov premalo, ki so njena last. Skoraj vse železniške družbe, katerih proge se stekajo v Chicago, prihajajo z enakimi pritožbami na dan.

Na vseh železnicah primanjkuje voz za izvoz blaga iz Chicagoa. Potrebujemo jih za splošno blago, cement, sadje, zelenjavo, pšenico, oves itd. In to pomanjkanje voz je nastalo ravno sedaj, ko bo treba prevažati koruzo.

Pri rudnikih v Indiani in Illinoisu primanjkuje voz za prevažanje premoga.

Res je, da vojni čas prinaša izredne zahteve tudi za železniški promet. Poleg navadnega blaga je treba prevažati potrebščine za armado in blago za zaveznike, ki gre na ladje. Kljub temu, se pa da železniški obrat uravnati, da ne primanjkuje toliko voz, kot poročajo zdaj železnice.

Če vojni čas stavi izredne zahteve na železniški obrat, potem je treba izdelati tudi izredne odredbe za uravnavo železniškega prometa.

Ako naročnik ne izprazni blaga iz voza v treh dneh, ko je bil obveščen, da je zanj došel voz blaga, naj se blago enostavno zapleni in proda na javni dražbi, ali naj bo pa vsak dan skozi tri nadalje dni tako visoka denarna globa za blago, kot je vredno blago. Po teh dnevih naj bo blago prodano na javni dražbi. Tako odredba bi nekoliko pomagala, da bi bili vozovi hitro razloženi, ne rešila bi pa vprašanja za razpošiljanje praznih vozov v kraje, v katerih jih primanjkuje.

Za razdeljevanje praznih vozov je treba posebne centrale za vse Zedinjene države, ki dobiva vsaki dan brzojavna poročila, koliko voz je praznih na večjih postajah, koliko na sekcijah, če se proga razdeli v sekcije, katerim sporocem postaje kot lokalnim centralam, koliko imajo praznih vozov. Sekcije kot lokalne centrale sporoče glavni centrali število vozov, da ima glavna centrala vpogled, koliko je praznih vozov in jih dirigira na postaje, na katerih jih primanjkuje.

VELIKA BRITANIJA JE DOBILA \$15,000,000 POSOJILA.

Washington, D. C. — Združene države so posodile Veliki Britaniji \$15,000,000. Posojilo zaveznikom znaša \$2,533,400,000.

PONESREČEN BEG.

Laredo, Tex. — Pet sovražnih podarmikov, štirje Avstrijci in en Nemec, so pobegnili iz Fort McIntosh, v kateri so bili internirani od 15. avgusta.

Hans Frolicha so našli mrtvega v reki Rio Grande. Tri druge begunce so prijeli na mehiški strani. Petega še pogrešajo, toda oblasti menijo, da je utonil v narasli reki.

VERME.

Danes mrzlo v Illinoisu, živo srebro prične počasi plezati navzgor. Temperatura 28 stopinj nad ničlo.

Solnčni vzhod 5:59; solnčni zahod 5:14 p. m.

Kontrola nad krušno industrijo pride.

POIZKUŠNJE ZA STALNOST TEŽE IN CENE SO V TEKU.

Prodajalci na drobno morajo pomagati, če ne, odpomorejo občinske prodajalce.

Washington, D. C. — Herbert C. Hoover, živilski upravitelj, naznanja, da bo kmalu uravnana krušna industrija.

O načrtu za nadzorovanje krušne industrije razpravljajo in ga izvedejo, kakor hitro se obnesejo poizkusi z novimi hlebci, ki jih zdaj preizkušajo v raznih mestih.

Ustanovili bodo občinske prodajalne za kruh, če pronaidejo, da ne morejo nadzorovati po prostovoljnem dogovoru kruha v prodaji na drobno.

Pekovsko industrijo so izpustili v splošni živilski kontroli, ki stoji v veljavi s prvim novembrom. Preden podvzame živilska uprava v tej industriji odločilne korake, hoče uprava določiti stalnost moka za kruh, stalnost za mešanje krušne moka in stalnost velikosti in cene hlebov.

Kako naj bo mešana moka, določijo s poizkušnjami, ki jih zdaj delajo. Pripravljeni so, da poizkušnje prinesejo hlebce, ki bo vedno imeli enake primiske. Stalnost moka doženejo s sodelovanjem mlinarjev. Določeno pa še ni, da postavijo na trg hlebec z definitivno velikostjo ali z različno velikostjo in stalno ceno.

Hoover je prepričan, če je določena velikost hlebov, da bo lahko obdržati nizko ceno s konkurenco, če bo določena stalna cena, bo zopet konkurenca povzročila, da ne bo znižana velikost hlebov.

Ko bo izvedeno licenziranje, se ga po živilskem zakonu ne more raztegniti na prodajalce na drobno. Cene bodo veljale za kruh v pekarni. Občinske prodajalne za kruh bodo odprle, če prodajalci na drobno ne bodo sodelovali in imeli nizkih cen.

ČLOVEK Z ZLOMLJENIM TILNIKOM.

Milwaukee, Wis. — Alonzo Soulin iz Dayton, O., je mogoče edini človek na svetu, ki živi z zlomljenim tilnikom. Soulin je ponesrečenil dne 23. oktobra 1906, ko je pleskal nekdo visoko poslopje. Teška deska ga je udarila prek tilnika. Ležal je teden dni brez zavesti in zdravniki so se šušili, da je ostal pri življenju.

Soulin zdaj nosi kapo, ki je podobna komatu igralcev, ki igrajo nogometno žogo, da mu stoji glava pokonci.

Preživlja se, da prodaja razglednice in povest o svoji neugodi. Soulin je bil preje mornar na Velikih jezerih. Je oženjen in ima sina.

IZVOZ KORUZE IN PŠENICE SE ZNIŽUJE.

Washington, D. C. — Trgovski department naznanja, da se je izvoz pšenice, koruze in mineralnega olja znižal v avgustu, medtem ko se je izvoz ovsu podvojil, sivega mesa pa pomnožil za 500 odstotkov.

V avgustu so izvozili žita, mesa, mlečnih produktov, bombaža, bombažnega in mineralnega olja za \$155,576,612. Lani v avgustu so teh produktov izvozili le za \$108,422,881.

TOLOVAJI SO ODNESELI \$6,000.

Hoboken, N. J. — Štirje maskirani tolovaji so ustavili dva uslužbenca Adamsove ekspresne družbe. Ustrelili so Ernest Heckerja v hrbet in odnesli \$6,000.

ŽELEZNIŠKA STAVKA KONČANA.

Wilkes-Barre, Pa. — Stavka 800 železniških pisarniških uslužbencev je ugodno poravnana za uslužbenca. Pri poravnavi je pomagal delavski department.

Junkerji so potegnili večinski blok.

PRAVILJICA O REVOLTI JE SLUŽILA ZA VADO.

Socialistični frakciji sta glasovali za nezaupnico vladi.

Amsterdam, 12. okt. — Nemški rajstag je zopet šel na počitnice in vprašanje miru je zopet obviselo v zraku. Namesto napovedanega manevra, ki ga je pripravljala mirovni blok, da izsili iz vlade objavo mirovnih pogojev, je vlada s pomočjo junkerjev izmanevrirala radikale in socialiste z razkritjem revolte v mornarici, ki je napravilo zmešnjava v bloku mirovne koalicije.

Zdaj je jasno, da je kajzerjeva vlada prihranila "senzacijo" tega razkritja za psihološki trenutek, ko je bilo treba podpreti stolček kancelarja Michaelisa. Revolte se je vršila meseca avgusta in vojno sodišče v Wilhelmshavnu je obsodilo 130 puntarjev v ječo dne 30. avgusta, toda vlada je molčala o tem dogodku več kot mesec dni, dokler ni zadnji torek grozila nevarnost, da bo večinski blok v rajstagu izrekel nezaupnico kancelarju. Tedaj je nastopil mornariški minister Kapelle in vrigel med poslance bombe — pol drugi mesec staro vest o revoluciji na bojnih ladjah in takoj obdolžil socialiste, da so moralno podpirali gibanje rebelov.

Nastala je zmešnjava in zasedanje parlamenta je bilo spretno zaključeno, ne da bi bila vlada prisiljena posegati v podrobnosti mirovnih pogojev. Pri glasovanju glede na zaupanje vladi so liberalci in klerikalec potegnili z junkerji in socialisti, ki so glasovali soglasno v obeh frakcijah proti, so ostali seveda v manjšini.

Zmagal je prusijanizem. Fakt je, da so se uprli pomorščaki v mornarici, toda lumparija nemške vlade se zreali v tem, da je zamolčala vest o revolti, dokler je ni izrabila proti svojim političnim nasprotnikom.

SOCIALISTIČNA VEČINA JE ZDAJ BORNA MANJŠINA.

Kodanj, Danska, 12. okt. — Nemški socialisti Scheidemannovega kalibra, ki so vsa tri leta podpirali vlado, so te dni obrnili kajzerju hrbet in se zopet združili z manjšino; kar je še ostalo lojalnih, jih je tako malo, da več ne pridejo v upoštevanje. Sam Filip Scheidemann je v sredo napovedal "boj na smrt" kancelarju Michaelisu in ne odneha toliko časa, da zadnji ne resignira.

Združitev socialističnih frakcij je prišla, ko je mornariški minister Kapelle povedal zadnji torek, da je bila revolta v mornarici pod vplivom ruske revolucije — kako dragoceno priznanje! — in da so poslanci socialistične manjšine v moralni zvezi z revolto. Scheidemann in njegovi pristaši so zahtevali dokaze, toda dokazov ni. Kapelle je rekel odprto, da vlada nima dokazov, ki bi omogočili sodno postopanje proti obdolženim poslancem. Obdolžitev je bila seveda političen manever junkerjev, ki so hoteli potlačiti mirovno diskuzijo in to je bilo Scheidemannu preveč.

Celo nekateri klerikalec in narodni liberalci so obiglosali kancelarja in Kapelleja zaradi tega manevra. Vlada je sicer izvozila s pomočjo manevra, ali zdaj pridejo nove sitnosti. Dokler je nasprotovalo le nekaj manjšinskih socialistov, se kajzer ni dosti zmenil, ali pozicija združene socialne demokracije pa ni prijetna reč v tem kritičnem času, ko se toliko pridiguje o "edinstvu" Nemčije in da je ves narod s kajzerjem. Junkerji lahko slavijo zmago nad razbitim blokom večine v rajstagu, toda nakopali so si boj organiziranega delavstva, kar lahko prinese usodepolne posledice za cesarstvo junkerjev.

Nov angleški napad na nemško fronto.

NEMŠKA FRONTA ZOPET OKA POD SILNOM PRITISKOM.

Nemške čete so vršene na šest milj dolgi fronti.

London, 12. oktobra. — Angleži so danes ponovili ofenzivo na Flandrskem. Vojni stan poroča, da so angleške čete napadle ob poluščestih zjutraj na šest milj široki fronti severovzhodno od Ypresa in prodirajo z uspehom. Vso prejšnjo noč je hudo deževalo.

Nov angleški napad se vrši v ravno tistem kraju kakor zadnji torek, ko so Angleži s pomočjo Francozov pogladi Nemce proti ravnini na sedem milj dolgi fronti in ujeli več kot 2000 mož. Sedanji poskus maršala Haiga menda je, da požene Nemce z zadnjih hribov, ki dominirajo ravnino vzhodno od Ypresa.

Torkov napad je dal angleškim četam večidel pozicij na imenovanih hribovih, toda Nemci so obdržali majno hribovito sekcijo v okolišju Passchendaele. Vse ostale višine na vsem grebenu so v rokah Angležev, ki zdaj s svojo artilerijo dominirajo važno železnico, ki teče iz Roulersa v Mein in železniške postaje Roulers, Staden in Menin.

Sedanja angleška ofenziva se ravna po vremenu, ki je že nekaj tednov deževno in megleno. Prejšnji torek je maršal Haig napadel čim je malo prenehal dež. Nemci so bili iznenadeni, ker niso pričakovali napada v takem vremenu. Angleška artilerija je neprenehoma v akciji in zato je težko uganiti, kdaj se vrše priprave za napade.

Vse nove angleške in francoske pozicije, ki so jih osvojili zavezniki pri sijajnem napadu v torek, so že konsolidirane in lahko topništvo se je pomaknilo naprej. Tukajšnji militaristični kritiki napovedujejo padec vseh paschendaelških hribov, ki sledi sedanjemu napadu.

(Dalje na 3. str., 1. kol.)

ZADNJE VESTI.

NOVI ANGLEŠKI USPEHI V FLANDRIJI.

Britska fronta v Franciji in Belgiji, 12. oktobra. — Britske čete, ki so prišle danes zgodaj z napadom, so vdrele na šest milj široki fronti več sto jardov globoko v sovražno ozemlje blizu Haut-holsteke šume doli do točke pod železniško progo Ypres-Roulers in se bojujejo ob Passchendaelakem vrhu, 1,000 jardov proč od središča vasi Passchendaele.

Ob 7:45 so došla poročila, da se vrši britski napad v redu. Čete se na široki fronti vdrele naprej do 800 jardov.

Ujetniki so pričeli prihajati zgodaj, toda počasi, valed razmer na ozemlju.

Nemci so zgodaj vedeli, da pride napad in izstrelili so okoli štirih zjutraj več plinskih krogel na britsko fronto.

BERLIN POTRDUJE NAPAD.

Berlin, 12. oktobra. — Novi napadi ententnih sil so pričeli na široki fronti po topniškem ognju od Lysa do ceste Ypres-Menin.

NEMSKI KORZAR ZABEZEN V LUKI.

Škuna je bila opremljena z obilje pristaniškega kolektorja J. O. Davisa, so oblasti zaslele škuno "Hugh Hogan."

Škuna je bila spremljena z obrambnim krovom, da lahko skrije topove in luči, in s stroji Bolinderjevega sistema, da lahko plove s veliko hitričo če pride v nevarnost ali če hoče napasti. Nemški interesi v Mehiki so lastovali škuno.

BOJISKA.

Priloge k prve strani

...so zelo nervozni. Vso noč ...
...je bila noč svetlejša od dneva.
...da preprečijo vsak ...
...napad od strani Anglije.
...Nemški topovi so odgovarjali ...
...v francoskim, ali nji ...
...je bil zelo klavirni v pri ...
...in muzikalnim, kakor lahka ...
...napram tuncemcu vharju.

...12. okt. — Vojni stan ...
...v letnem artilerijskem bo ...
...je trajal ves dan večerj un ...
...ob Aisne in pri Verduna ...
...kronprince so se zopet tr ...
...na letem bregu Mase z napa ...
...na pozicije na hribu št. 344 ...
...napad je bil odbit v velikini ...
...na napadalec.

...12. okt. — Vojni stan ...
...v letnem artilerijskem bo ...
...je trajal ves dan večerj un ...
...ob Aisne in pri Verduna ...
...kronprince so se zopet tr ...
...na letem bregu Mase z napa ...
...na pozicije na hribu št. 344 ...
...napad je bil odbit v velikini ...
...na napadalec.

Aktivnost ruske armade.

...12. okt. — Sovraž ...
...je večer silovito bombardir ...
...pre ruske erte severno od ...
...danske ceste v okoliših Rige ...
...od Timernauja so Nemci ...
...kemijem granat potis ...
...koliko nazaj naše kompani ...
...ruski so že storjeni, da reo ...
...može pozicije. Južnovzhodno ...
...kakšnega so Nemci zopet ...
...bratovati z našimi voja ...
...toda poskus se jim je gido iz ...
...deli.

...Ruska fronta: Ruske čete so ...
...vsi Marfa in Čal, 74 ...
...napadno od Urmi in njele ...
...Rudov in čez 200 Sirev ...
...bili osvobodjeni. Ostanki ...
...čet so pobegnili na des ...
...brez reke Veliki Zab.

Kongres francoskih socialistov

...12. okt. — Zborovanje francoske socialistič ...
...stranke je zaključeno s popo ...
...nim triumfom večine frakcije ...
...Resolucije, ki jih je predložil M. ...
...Renardel, voditelj večinske frak ...
...cije v parlamentu, so bile spreje ...
...s 1500 glasovi proti 52. Reso ...
...lucije zahtevajo zastopstvo v ka ...
...binetu, zagotavljajo nadaljno ...
...podporo vladi, dokler traja voj ...
...na, bolj energično politiko v o ...
...bramhe domovine in izražajo za ...
...hter po reviziji zavezniških mi ...
...rovnih ciljev na temelju ruske ...
...mirovne formule. Kongres se je ...
...tudi izrekel za mednarodno kon ...
...ferenco v Stockholmu in sprejel ...
...resolucije, ki zahteva potne liste ...
...za delegate od vlade.

Kajzer se upa na separatni mir

...12. okt. — Vojni načrti ...
...nemškega generalnega štaba za ...
...leto 1918 slone na upanju, da Ru ...
...sija sklene separatni mir predno ...
...se odpru spomladanske ofenzive ...
...Pred enim mesecem je bila v ...
...Innsbrucku na Tirolskem konfe ...
...renca, na kateri je nemški gene ...
...ralni štab v navzočnosti dveh za ...
...stopnikov nemškega in avstrijs ...
...kega ministristva zunanjih zadev ...
...izdelal vojni program za bodoče ...
...letó. Zastopnik nemškega mini ...
...stria za zunanje zadeve je poro ...
...čal — kakor govore informacije ...
...— da bo Rusija sklenila separa ...
...ten mir z Nemčijo in njenimi za ...
...veznicami čez zimo. To pomeni, ...
...da bi potem Nemčija in Avstrija ...
...premestili 146 divizij vojsstva ...
...in več kot 5000 kanonov na dru ...
...ge fronte.

Norvežani pričajo o izboljšanju

...12. okt. — "Morning ...
...Post" v Kristijaniji javlja, da ...
...Norvežani zadnji teden izgubila ...
...uobene ladje. To je prvi p ...
...nem letu, da je minul teden, ne ...
...da bi nemške podmornice potopi ...
...le kakšno norveško ladjo. V spo ...
...šnem vlada zadovoljnost nad na ...
...račajšo sposobnostjo zavezni ...
...ške obrambe proti podmarnski ...
...kampanji.

Pariz, 12. okt. — Uradno poročajo,

...da so sovražne podmornice ...
...v prejšnjem tednu potopile tri ...
...francoske parnike s tonažo 1600 ...
...in več, dva manjša in šest ribi ...
...skih ladij. Osem parnikov je bi ...
...lo napadenih brez uspeha.

...Združene države, Brazilija ...
...Peruvija in Urugvaj so rešile ča ...
...stno nalogo. Argentinja se mora ...
...zavedati moralnega principa ve ...
...like ameriške kontinentalne dru ...
...zine in jim slediti. Žalostno za ...
...našo republiko, v kateri postav ...
...lja predsednik svoje osebno stali ...
...šče pred interese ljudstva. Ar ...
...gentinja bo dokazala kljub ovi ...
...ram od strani svojega predsedni ...
...ka, da tudi pri nas eksistira ide ...
...jal človečanstva."

Bivši ruski car se je preselil.

...Petrograd, 12. okt. — Nikolaj ...
...Romanov, bivši car vseh Rusov, ...
...je z družino vred spremenil biva ...
...lišče. Do zdaj je bival v Tobol ...
...sku, toda hiša, kjer je stanoval, ...
...je bila za radovedno prebivalstvo ...
...Tobolska (Sibirija) pravi teater. ...
...Ubogi Nikolaj ni imel miru pod ...
...nevu ne ponoči, vedno je imel ...
...polno hišo nepovabljenih gostov, ...
...ki so ga hodili gledat, kakor ka ...
...kako redko zverijo. Predrznili so ...
...celo pri oknu gledali v hišo in se ...
...posmehovali nekdanjemu mogoc ...
...nemu batjinski. Ko je imel Niko ...
...laj dovolj teh obiskov, je prošil ...
...za spremembo bivališča in dovo ...
...lili so mu, da se je preselil v sa ...
...mostan Abolak, ki se nahaja na ...
...samoti štirinajst milj od Tobol ...
...ska, Romanov upa, da bo imel ...
...zdaj mir.

Rusija ostane z zavezniki.

...Petrograd, 12. okt. — Novo za ...
...časno ministrstvo je podalo izja ...
...vo, v kateri ponavlja, kar je že ...
...bilo večkrat izjavljeno, da ostane ...
...Rusija z zavezniki, dokler se ne ...
...konča vojna z zmago nad cen ...
...tralnimi državami. Dalje pravi ...
...nova vlada, da Rusija pošlje za ...
...stopnike na zavezniško konfe ...
...renco v Pariz in London, kjer se ...
...vrši posvetovanje o bojnih opera ...
...cijah in raznih ekonomskih pro ...
...blemih. Vlada obljublja, da bo ...
...skušala doseči z zavezniki spora ...
...zum na temelju principov, ki jih ...
...je izrekla ruska revolucionarna ...
...demokracija.

...Kabinet bo izbral poveljnike ...
...za armado in mornarico, ki so ...
...sposobni za vodstvo najmoder ...
...nejšega vojskovanja in ki so obe ...
...nem zvesti republikli in njenim ...
...načeloni.

Kongres francoskih socialistov

...Bordeaux, Francija, 12. okt. — ...
...Zborovanje francoske socialistič ...
...ne stranke je zaključeno s popo ...
...nim triumfom večine frakcije ...
...Resolucije, ki jih je predložil M. ...
...Renardel, voditelj večinske frak ...
...cije v parlamentu, so bile spreje ...
...s 1500 glasovi proti 52. Reso ...
...lucije zahtevajo zastopstvo v ka ...
...binetu, zagotavljajo nadaljno ...
...podporo vladi, dokler traja voj ...
...na, bolj energično politiko v o ...
...bramhe domovine in izražajo za ...
...hter po reviziji zavezniških mi ...
...rovnih ciljev na temelju ruske ...
...mirovne formule. Kongres se je ...
...tudi izrekel za mednarodno kon ...
...ferenco v Stockholmu in sprejel ...
...resolucije, ki zahteva potne liste ...
...za delegate od vlade.

Kajzer se upa na separatni mir

...12. okt. — Vojni načrti ...
...nemškega generalnega štaba za ...
...leto 1918 slone na upanju, da Ru ...
...sija sklene separatni mir predno ...
...se odpru spomladanske ofenzive ...
...Pred enim mesecem je bila v ...
...Innsbrucku na Tirolskem konfe ...
...renca, na kateri je nemški gene ...
...ralni štab v navzočnosti dveh za ...
...stopnikov nemškega in avstrijs ...
...kega ministristva zunanjih zadev ...
...izdelal vojni program za bodoče ...
...letó. Zastopnik nemškega mini ...
...stria za zunanje zadeve je poro ...
...čal — kakor govore informacije ...
...— da bo Rusija sklenila separa ...
...ten mir z Nemčijo in njenimi za ...
...veznicami čez zimo. To pomeni, ...
...da bi potem Nemčija in Avstrija ...
...premestili 146 divizij vojsstva ...
...in več kot 5000 kanonov na dru ...
...ge fronte.

Kajzer se upa na separatni mir

...12. okt. — Vojni načrti ...
...nemškega generalnega štaba za ...
...leto 1918 slone na upanju, da Ru ...
...sija sklene separatni mir predno ...
...se odpru spomladanske ofenzive ...
...Pred enim mesecem je bila v ...
...Innsbrucku na Tirolskem konfe ...
...renca, na kateri je nemški gene ...
...ralni štab v navzočnosti dveh za ...
...stopnikov nemškega in avstrijs ...
...kega ministristva zunanjih zadev ...
...izdelal vojni program za bodoče ...
...letó. Zastopnik nemškega mini ...
...stria za zunanje zadeve je poro ...
...čal — kakor govore informacije ...
...— da bo Rusija sklenila separa ...
...ten mir z Nemčijo in njenimi za ...
...veznicami čez zimo. To pomeni, ...
...da bi potem Nemčija in Avstrija ...
...premestili 146 divizij vojsstva ...
...in več kot 5000 kanonov na dru ...
...ge fronte.

Norvežani pričajo o izboljšanju

...12. okt. — "Morning ...
...Post" v Kristijaniji javlja, da ...
...Norvežani zadnji teden izgubila ...
...uobene ladje. To je prvi p ...
...nem letu, da je minul teden, ne ...
...da bi nemške podmornice potopi ...
...le kakšno norveško ladjo. V spo ...
...šnem vlada zadovoljnost nad na ...
...račajšo sposobnostjo zavezni ...
...ške obrambe proti podmarnski ...
...kampanji.

Pariz, 12. okt. — Uradno poročajo,

...da so sovražne podmornice ...
...v prejšnjem tednu potopile tri ...
...francoske parnike s tonažo 1600 ...
...in več, dva manjša in šest ribi ...
...skih ladij. Osem parnikov je bi ...
...lo napadenih brez uspeha.

...francoske parnike s tonažo 1600 ...
...in več, dva manjša in šest ribi ...
...skih ladij. Osem parnikov je bi ...
...lo napadenih brez uspeha.

Anglija je ustavila brzoglavno

...zvezo s Holandsko. ...
...London, 12. okt. — Angleška ...
...vlada je ustavila trgovsko brzo ...
...javno zvezo med Anglijo in Ho ...
...landsko. Naredba ostane veljav ...
...na toliko časa, dokler holandska ...
...vlada ne prepove Nemčiji preva ...
...žati železno šaro in pesek čez ni ...
...zozemsko ozemlje v Belgijo.

Papež se je podvrnil živčni

...režiji. ...
...Rim, 12. okt. — Papež je spre ...
...jel za svojo osebo in vseh 600 sta ...
...novaleev v Vatikanu vladne list ...
...ke, ki dovoljujejo dnevi odne ...
...rek kruha in sladkorja. Listke je ...
...izdala italijanska vlada.

DOPISI.

...Chillicothe, O. — Po večdnev ...
...nem prebivanju v Camp Sherman ...
...se še dovolj dobro počutimo. Tu ...
...nas je precejšnje število Sloven ...
...cev iz Wheeling Creeka in okoli ...
...ce, ki se ob prostem času zabava ...
...mo, kakor vemo in znamo.

...V živem spominu nam bo ostal ...
...zabavni večer, ki so ga nam pri ...
...redile wheelingkeške cvetke pred ...
...našim whelldom dne 1. oktobra. ...
...Zabavali smo se pozno v noč, za ...
...kar so pridno skrbele naše deve, ...
...ki so ta večer služile kot nataka ...
...rice. V henu vseh se jim za pri ...
...jazno naklonejnost lepo zahvalim.

...Tudi na vlak so nas spremlje ...
...z našimi prijatelji. Poslovili smo ...
...se priročno v upanju, da se prej ...
...slej zopet vidimo.

...Dosedaj smo bili poklicani sle ...
...deci: F. Sedej, J. Turk, J. Blat ...
...nik, F. Hočevar in J. Barut. To ...
...število bo v kratkem še naraslo.

...Ker imamo precej prostega ča ...
...sa v taboriških, priporočam fan ...
...tom, da se naroče na Prosveto. ...
...Tudi meni jo prišnite pošiljati ...
...prej ko mogoče. (Op. uprav. Jo ...
...že pošiljamo.)

...Pozdrav rojakom širem Ameri ...
...ke in šitateljem lista.

...Poročevalce iz tabora.

Žrtve avstrijskega des-

...politizma.

...Hrvatska Riječ" je prinesla ...
...vest, ki pokazuje divjanje av ...
...strijskega despolitizma v popolni ...
...nagoti.

...V Kininu je živel bogat kmet O. ...
...Popovič. Bil je mlad, zdrav, pre ...
...udni in izredno nadarjen. Med ...
...kmeti in sosedi je bil splošno pri ...
...ljubljen in bil je več let župan ...
...svoji občini. Bil je kmet, toda na ...
...darjen kmet, dober gospodar, or ...
...ganizator in dober govornik.

...Ko je izbruhnila vojna, so ga ...
...avstrijski mogotci vrgli v ječo, ...
...ker se jim je zdel vsak intelligen ...
...tni kmet sumljiv in neveren. Po ...
...Popovič. Bil je mlad, zdrav, pre ...
...udni in izredno nadarjen. Med ...
...kmeti in sosedi je bil splošno pri ...
...ljubljen in bil je več let župan ...
...svoji občini. Bil je kmet, toda na ...
...darjen kmet, dober gospodar, or ...
...ganizator in dober govornik.

JADENICAM JE PREPOVEDA-

...NO ODPLUTI V VOJNI PAS.

...Washington, D. C. — Trans ...
...portni odbor je prepovedal jad ...
...nicam odpluti v vojni pas. Zastop ...
...niki francoske vlade so prošili, da ...
...dovolijo odpluti ladjam, ki so že ...
...naložile blago. Transportni odbor ...
...je odredil, da prelože blago iz ja ...
...drnic na parnike.

NOV OLJNI VRELEC ODKRIT.

...Oil City, Pa. — Trgovka J. A. ...
...Beam & Co. je iskala olje tri milje ...
...vzhodno od New Bethlehema. Pri ...
...vrtanju so delavci v globloini 800 ...
...čevljev našli na vrelce, ki daje ...
...100% odov olja na dan.

POLJAKI REKRUTIRAJO SVO-

...JO ARMADO V AMERIKI.

...Washington, D. C. — Vojni de ...
...partment je dovolil, da nabirajo ...
...novince za poljsko armado v Za ...
...družinskih državah, ki odrine na ...
...Francosko.

...I. J. Paderewski, znan pianist, ...
...je izdal poziv na Poljake, ki niso ...
...državljeni, da vstopijo v armado. ...
...Ameriških državljanov in oženje ...
...nih ne sprejmejo kot prostovoljce.

...vojakov z nabitimi puškami. Sal ...
...va je počila in Popovič se je ...
...zgradil mrtev na tla.

...Dva meseca po Popovičevi ek ...
...sekuciji je umiral lamp, ki ga je ...
...ovadil, da je nekaj rekli. Na ...
...smrti postelji se je brezvestne ...
...mu lopovu in nizkem ovadahu ...
...zbudila vest. Dal je poklicati du ...
...hovna in povedal je pred priča ...
...ni, da je po krivem pričal in da ...
...Popovič sploh ni govoril besed, ...
...ki mu jih je on položil na jezik.

...Ko je Popovičev odvjetnik be ...
...vedel za stvar, je predlagal rev ...
...izjavo obravnave. Pri novi obrav ...
...navi so Popoviča spoznali nedol ...
...žnim, ki je že trohnel v gomili.

...Kaj se je zgodilo? ...
...Vojaška oblast je odredila, da ...
...gre na njegovo gomilo vojaška ...
...godba in tam po predpisanih vo ...
...jaških ceremonijah migma cesar ...
...sko pesem!

...S cesarsko pesmijo je bila po ...
...nazorih avstrijskih despotov iz ...
...brisana krivica, ki so jo stori ...
...oblastveniki mlademu hravtske ...
...mu kmetu in njegovi družini.

...Žalostna in resničen dogodek ...
...postavila avstrijski despotizem ...
...v tako luč, da je komentar nepot ...
...ben.

ČLOVEŠKI KOSTENJAK

...STAR NAD 200.000 LET.

...Znamenita najdba, ki je veli ...
...kega pomena za znanstveni svet, ...
...je bila odkrita v svetovno zna ...
...nih asfaltovih jamah v La Bage ...
...blizu Los Angelesa, California. ...
...Globoko v asfaltu so izkopali ...
...kosti pradednega človeka, kateri ...
...je po mnenju najditelja Fr. S. ...
...Dragega živel najmanj pred ...
...200.000 leti. Kostnjak je tri čev ...
...lje visok in precej dobro ohran ...
...jen. Asfalt je namreč tvari, na ...
...kateri ne razkrajajo trši snovi, ...
...vsled česar zamore take snovi o ...
...hraniti v sebi za večno. Poleg č ...
...loveka so našli tudi kosti danes ...
...popolnoma neznanih živali, ki so ...
...živele v tedanji takozvani plei ...
...stoceni dobi, to je kakih dvesto ...
...tisoč let nazaj. Eden živalski ...
...kostnjak je podoben volčjemu, ...
...samo da je velik kot današnji slon; ...
...drugi je podoben konju, to ...
...da namesto kopit ima po dva ...
...parklja. Nad kostnjaki je ležala ...
...20 čevljev debela plast asfalta. ...
...Dagett je vzel kostnjake v Smith ...
...sonian Institute v Washington, ...
...kjer bodo predmet potom natan ...
...čnega proučevanja pregledali. ...
...On prav nič ne dvomi, da je naj ...
...deni kostnjak ostanek odrasle ...
...ga človeka, kateri je živel svoje ...
...tažno, brez malega živalsko živ ...
...ljenje pred 150 do 200 tisoč leti.

KADITE TILLMAN CIGARE.

...Unifsko izdelane ...
...Ibykus Cigare10c ...
..."La Casera" Cigare10c

...TILLMAN CIGAR CO. ...
...AURORA, MINN.

MOŽJE.

...Pustite, da vam dokazemo, da ...
...za slabe živce, izgublj ...
...moč, dolgo življenje in ...
...moč, obisti in zločinske bo ...
...lesti, splošno sluhost, ponos ...
...ne potuje vlad oslabelosti, ...
...nevrastenju, posledice pro ...
...več zavistij plače, jedi in ...
...drugih enakih nerednosti je ...
...najboljše zdravilo na svetu ...
...JUVITO TABLETS. Polji ...
...te nam \$1.00 za eno škatlo, ...
...ali pa če želite še več izvedeti o čudni ...
...moči predno naročite to zdravilo, potem ...
...pa pišite po vzorec in knjigo, katera opi ...
...svoje vse to. Naslov: ...
...JUVITO LABORATORY, ...
...South Hill Branch 6, Pittsburgh, Pa.

VICTOR-AMERICAN FUEL CO., DENVER, COLO.

...POTREBUJEMO PREMOKARJE

...Dela je pod pogodbo UNITED MINE WORKERS OF AMERICA. ...
...Nasi premogarji so blizu naših mest pri Trinidad, Walsenburg, Canon City, ...
...in Florence, Colo. ...
...Gray Creek, Hastings, Delagua, in Bowen vsem so blizu Trinidad, Colo. Pre ...
...mog je visok 4 do 6 čevljev. Cena za dele s pikom je 68 od tone. Nakladanje za ...
...strojem 4500 od tone. Vzemite Colorado and Southern, Denver and Rio Grande ...
...ali pa Santa Fe železnico.

...RADIAN rov blizu Florence in Canon City, Colorado. Dolga stena, premog ...
...je visok 45 čevljev. Cena za dele s pikom je \$1.65 od tone. Za nakladanje za ...
...strojem plačamo po 50c od tone. Vzemite Denver and Rio Grande ali pa Santa ...
...Fe železnico.

...RAVENWOOD rov blizu Walsenburg, Colo. Premog je visok le 36 do 38 ...
...čevljev. Cena dela s pikom je \$1.95 od tone. Vzemite Colo. and Southern ali pa ...
...Denver and Rio Grande železnico.

...Osem urno delo in dobra stanovanja. Nasi premogarji dobro zaslužijo in ...
...imajo stalno delo.

...Pridite sečinu in se izglasite pri Superintendentu ali pa pišite za nadaljnj ...
...podatke na: E. P. LINSKEY, Labor Agent, Trinidad, Colo.

NORTH SIDE STATE BANK

...ROCK SPRINGS, WYO.

...IMA KAPITALA IN REZERVE \$100.000.00

...Je izredno pripravljen in opremljen za poslovanje s ...
...SLOVENCMI, HRVATI, SLOVAKI in drugimi SLOVANI

...Mi posluhmo doma veliki podjetniki in stari domovini po najnižjih cenah.

...Pisujemo t odločne obvestila na banke vloga.

...MENA, KONSERVATIVNA IN NAHRBNA INSTITUCIJA.

Slovenska Narodna

Podporna Jdnota

Ustanovljena 9. aprila 1904.

Inkorp. 17. junija 1907 v drž. Illinois.

GLAVNI STAN: 2657-59 SO. LAWDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

UPRAVNI ODBOR:

Predsednik: John Vogrič, box 290, La Salle, Ill.

I. Podpredsednik: J. Bratkovič, R. P. D. 4, box 86, Girard, Kans.

II. Podpredsednik: Josef Knehl, 9409 Ewing Ave., So. Chicago, Ill.

Tajnik: John Verderbar, 2708 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Blagajnik: Anton J. Torbivec, P. O. Box 1, Cicero, Ill.

Zapisnikar: John Molek, 4008 W. 31st St., Chicago, Ill.

NADZORNI ODBEK:

JOSE AMBROŽIČ, 351 box, Canonsburg, Pa.

Paul Berger, 741 — 1st St., La Salle, Ill.

F. S. Taucher, 674 Ahsay Ave., Rocksprings, Wyo.

FOROTNI ODBEK:

Anton Hraat, 311 — 65th Ave., New Duluth, Minn.

JOSE RADIČEK, box 432, Scrithon, Pa.

Rudolf Pieteršek, 436 box, Bridgeville, Pa.

Jakob Miklavčič, L. Box 3, Willock, Pa.

M. Petrovič, 14815 Hale Ave., Collinwood, O.

UREDNIK "PROSVETE":

JOSE ZAVERTNIK.

VRHOVNI ZDRAVNIK:

F. J. Kern, M. D., 6202 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

VSE DENARNE ZADEVE IN STVARI, ki se tičejo gl. upravnega odbora

in S. N. P. J. naj se pošiljajo na naslov:

JOHN VERDERBAR, 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

PRITOŽBE GLEDE GENERALNEGA POSLOVANJA se pošiljajo na

naslov:

JOSE AMBROŽIČ, Box 351, Canonsburg, Pa.

ZADEVE PREPRIJLJIVE VSEBINE, ki sta jih rešili prva in druga in

stanka, se pošiljajo na naslov:

ANTON HRAAT, 311 — 35th Ave., New Duluth, Minn.

VSI DOPISI, razprave, članki, naznanila itd. na "Prosveto" se pošiljajo

na naslov:

SLOVENEK -- GLAVAR INDIJANCEV.

Povest o zlatokalcih. — Pisal F. S. Truhar.

(Nadaljevanje)

"Kar vprašuješ Ti, je nemogoče, draga moja," odvrne Roža, "tvoj oče je — mrtev..."

Pri teh besedah se je male deklice polotila groza in strah, privla se je tesneje k svoji materi, medtem ko je slednja nadaljevala.

"Poslušaj draga," Povedala ti bom vse o tvojem dragem očetu," je rekla. Nato je v lepem tonu in priprosto pripovedovala vso povest o njenem očetu, tako da je bilo Mileni lahko razumljivo. Pripovedovala je gladko vseskozi do tam, kjer se prične dvoboj med Pavletom in O'Neilom. Ob spominu na ono tragično noč, ji je zopet zapri besede.

Tujec za drevesom se je nervozno zgani, ako je slišal Grillovo ime, nagnil se je naprej, da vjame vsako besedo, ki jo je govorila Roža, svoje hčerke o njenem nesrečnem očetu. Napeto je poslušal — in sree mu je zaostalo, ko je čul pripovedovati o onem groznem dvoboju, ki je uničil njegovo srečo — in skoraj tudi življenje...

Med pripovedovanjem nesrečne žene, se mu je bolj in bolj svitalo v glavi. Kot okamenel je stal na mestu ves presenečen.

Popolnoma se je zavedel svojega prejšnjega življenja. Čutil se je, zakaj se ni mogel prej domisliti na svojo ljubljeno ženo in hčerko.

Iz tega premišljevanja ga je vzbudil otroški glas: "Kako je bilo mojemu očetu ime, mama, in kakašen je bil?"

"Tvojemu očetu je bilo ime Pavel Bregar, tukaj je njegova slika," odvrne Roža in ji pokaže sliko. Pavel Bregar se je nagnil naprej in videl svojo sliko, kot je zgedel takrat, ko je bil še ves srečen in zadovoljen z vsem svetom. Neizmerna želja se ga je lotila, da bi ju zopet enkrat objel in pritisnil na svoje sree.

"Ah! kako sem srečen...! Dobil sem ju zopet, svojo ženo, svojo hčerko, katerih nisem videl skozi štiri dolga leta," je šinilo skozi njegove možgane. "Takoj grem k njima in se jima dam spoznati!" in že je mislil stopiti naprej, toda besede, ki jih je v tem trenutku izpregovorila Roža, so ga vstavile. Zopet je bila uničena njegova pred par minuti najdena sreča. Ona je globoko vzdihnila in rekla:

"Toda — on je mrtev, draga moja — in mama je dobila drugega očeta da skrbi za malo Mileno."

Pri teh besedah se je Pavel v neizmerni bridkosti zgrudil na zemljo. Njegovo sree, ki je pred nekaj trenutki plavalo v neizrečenem veselju, se mu je zdaj hotelo dvigniti v grol in ga zadaviti.

"O gorje... poročena je z drugim..." je zdihoval v srčni bolesti. "Kakšen udarec... Da bi ne bil nikdar izvedel... Najsrečnejši bi bil, da bi ne poznal nikogar drugega kot Indijance!" Nato je obležal nezavesten.

Deklece je plašno pogledalo okrog sebe.

"Zdelo se mi je, da sem slišala nekoga zdihovati kot bi bil težko ranjen, mama," je rekla in se tesneje privla k materi.

"Mislim da ne," je odvrnila Roža, "bil je veter; toda pojdi, iti morava v hišo. Ne povaj nikomur, kaj ti je mama povedala danes. Ako bi tvoj sedanji oče, vedel, kaj sem ti povedala, bi postal napram tebi še krutejši in še slabše bi se nama godilo." Šla je v hišo in nesla v naročju svojo hčerko. Niti najmanjše ni slutila, da so bile njene besede slišane od nekoga, ki ga je še v dno nosila v svojem sree kot najdražji zaklad na svetu.

Ah, da bi bila vedela, da je njen dragi mož tako blizu...

Bilo je že temno, ko se je Pavel zavedel. Ležal je na tleh v omotici več ur. Vstal je in začuden gledal okrog sebe. Kmalu se je spomnil vsega, kar je slišal in zvedel. — Zjokal se je ob misli, kako zavratno je delal zoper njega njegov sodelavec, da ima njegova žena drugega moža, da še celo svojega lastnega otroka ne more pritisniti na svoje očetovsko sree... Vse se mu je vrstilo bliskovito v mislih. Šel je proti potoku kot pijan, da se osveži s čisto in mrzlo vodo. Strastno je pil penečo se vodo, — tako strastno, kot bi bil prišel iz Sahare... Vstal je in se pokopčeval ožiral okrog sebe; voda ga je nekoliko počivila.

"Ni ju več videti," je mrmral sam s seboj. Moja žena... moje dete... Se poznal ju nisem... in nikdar ju ne bom smel poznati... zgrubljeni sta zame za vedno... "Sesedel se je in z grozo premišljeval svojo preteklost. "O, zdaj se natančno spominjam one usodopolne noči, prepokane z grozo in moritvijo! — Jaz sem morilec...! Možki se zgražajo, ko slišijo moje ime, ženske se v strahu in zaničljivo obračajo od mene... Ubil sem človeka —! — Svojega najboljšega tovariša in prijatelja...! Umoril sem ga radi — ljubosumnosti — jaz nesrečnež...! Še zdaj vidim v domišljiji njegov blede obraz, njegove brezizrazne in osteklenele oči, njegovo celo truplo, ki je ležalo na tleh — zabodeno od moje ga noža... Da, spominjam se vsega tega prav natančno... Toda še vedno: Spominjam se svojega tovariša ki mi je prinesel ono podlo in nesramno laž o moji nedolžni ženi; kar me je privedlo do strašnega in zločinskega umora...! In njegov obraz je postajal vedno bolj izrazit groze in žalosti, ko je nadalje premišljeval: "Dobro se spominjam dvoboja na življenje in smrt, — in kako sem padel preko pečine v globok propad!"

"Toda jaz sem morilec, — dasiravno nisem vsega sam zakrivil... On mora plačati to v polni meri; leta, ki sem jih preživel v temi, mu odvzame iz njegovega lastnega življenja...! Ako ima bogostvo, mora postati berač; če ima ugled in spoštovanje pri ljudeh, ju mora izgubiti...! Delal bom na to noč in dan — in ko bo uničen — ko bo umiral... bom stopil pred njega in rekel: pogledaj me! ali me poznaš! — Jaz sem Pavel Bregar, tvoj tovariš... mož, katerega si tako strahovito onesrečil; — toda poplašal sem ti vse... vsi dolgovci so zdaj med nama poravnani... Za

klad mojih indijanskih prijateljev mi bo v to pomagal. — Zlato — čisto zlato bo od danes naprej moj pomočnik in prijatelj; z njegovo pomočjo bom izvršil to veliko delo...! Stisnil je pesti, kot bi hotel utrditi ta svoj sklep. — Glas za njim hrbtom ga je vzdramil iz tega žalostnega premišljevanja.

"Moj sin ni izvršil dane mu naloge... Ali je njegovo sree neodložno in strahopetno v uri nevarnosti?" In Močni Bivol je stal pred njim.

Pavel je popolnoma pozabil na poverjeno mu nalogo, videč svojo drago in nepozabno ženo in hčerko, ter premišljujoč svojo preteklost. Zdal se je, da je v polni meri zavedel, da je prišel uničiti svojega nedolžnega otroka in ljubljeno ženo.

Spomnil se je na Solneno Rožo in sree mu je vstrepotalo, ko je pomislil, da bi se ločil od nje; toda to se mora zgoditi, ker njegova prava žena še živi, katero je pravkar najdel. Njegovo naročilo se ne sme izvršiti, ker bi s tem uničil svojo bodočo srečo; zato se je obrnil proti Močnemu Bivolu in odgovoril:

"Sree Zlatolasca se nikdar ne trese v uri nevarnosti! Jaz sem tu, oče moj, toda poslušaj: jaz ne morem storiti tega, kar si mi ukazal; odkril sem stvari, ki mi to storiti absolutno zabranjujejo."

Močni Bivol je odstopil ves presenečen par korakov nazaj; njegov obraz je zadobil grozne poteze, rekel je s spremenjenim glasom:

"Potem je Zlatolasec boječ lažnjivec, njegov jezik ni govoril resnice. lagal je Močnemu Bivolu in njegovim junaškim vojniki! Mi smo ti sledili, ker je Drzni Medved sumil, da ne boš držal dane besede." Obrnil se je od njega in šel na rob gozda. Na njegovo znamenje so se pričeli Indijanci plaziti iz grmovja in se zbirali ob njegovi strani. Ko je bila vsa četa skupaj, jih je nagovoril:

"Drzni Medved je imel prav, ko je rekel: 'Zlatolasec je naš sovražnik, zgrabite in zvežite ga! Nalogo ki mu je bila izročena, bomo morali izvršiti sami.'"

Vojniki so se obotavljali nekaj trenutkov, ko pa je Močni Bivol ponovno zakričal nad njimi, so ga hitro vbogali. Zgrabili so Pavleta in po precej hudem boju se jim je posrečilo zvezati ga in privezati ob bližnje drevo.

Ko je bilo to izvršeno, je stopil pred njega glavar in vprašal:

"Ali se Zlatolasec spominja obljube, ki jo je nam dal — in kazni ki ga zadene v slučaju, da ne izvrši svoje naloge? — Veste li vi vojniki kaj je govoril in obljubil?"

Drzni Medved je odgovoril:

"Kazen za neizvršitev dane mu naloge je — smrt, glavar moj, on sam je tako odločil." In njegove male oči so škodočljivo švigale na Pavleta.

"In tako se mora zgoditi," je rekel glavar. "Zlatolasec mora — umreti..." in to je mislil resno, kar se mu je bralo na obrazu.

Pavel je gledal te divje obraze krog sebe, toda na nobenemu ni opazil trohice usmiljenja. "Umreti bom moral, ne da bi izvršil prej svoje maščevanje!" je pomislil, "to je grozno. Dobiti svojo drago samo zato, da jih takoj zopet zgubim; iti, ne da bi uničil prej lopova, ki me je onesrečil! Apeliral bom na nje in jim povedal vse; upam, da se bo sree Močnega Bivola omejevalo, ko bo zvedel zakaj nisem izvršil njegovega naročila." Nagovoril je Indijance s čistim in močnim glasom:

"Poslušajte me! Močni Bivol in hrabri vojniki mogočnih Utovcev! Jaz sem živel med vami veliko let, ter se vedno izkazal junaškega in odkritega, kajti moj spomin ni segal dalje kot do časa, ki sem ga preživel med vami; vse prejšnje življenje mi je zatemnelo. Toda jaz sem živel pred tem. — veselo in srečno življenje je bilo to... Imel sem ljubljeno ženo in otroka! Prišel sem tu, da izvršim tvoje naročilo, veliki glavar, kar bi bil tudi storil, da nisem opazil s svojega skrivališča blede in žalostno ženo, ki je pestovala ljubkega otroka. Slišal sem njiju pogovor — in spomin na prejšnja leta se mi je bliskoma vtisnil v možgane. — Žena in njena hčerka sta bili moji! Moja žena...! Moj otrok...! Oni dve živita v tem šotoru. Vprašam vas, ali morate pričakovati od mene, da bi uničil dom in življenje svoje žene in otroka! — To ni mogoče... O, glavar, — Ti si tudi oče! ali bi zamogel uničiti svojega krasno hčerko?"

Indijanci so napeto poslušali Pavletov apel in ko je zaključil, je Drzni Medved potegnil Močnega Bivola nastran in mu povedal nekaj v uho; Močni Bivol je nato govoril:

"Besede Zlatolasca so dobro zbrane, s katerimi pa ne bo presleplil Močnega Bivola. Stražite ga dobro, vojniki moji, ko bomo gotovi z njimi, ki so brez dovoljenja zasedli našo zemljo, bomo obračunali s tem izdajalcem, doletela ga bo usoda, katero si je sam izbral," in obrnil se je v stran.

Drzni Medved se je plazil proti kolibi med grmovjem kot kača. Šel je, da uniči ono, kar je bilo Pavletu najdražje na svetu. Pavel vidoč to, je nape vse svoje moči, da se oprosti vezi, toda Indijanci se trdno zvezali, ves njegov napor je bil zastoj. Nekaj Indijancev je razbijalo po vratih, dočim so drugi čakali z napetimi puškami, da vsakega, ki se prikaže pri vratih takoj ustrelje, nekateri so pa plazili na streho z ognjenimi bakljami, da zažgo poslopje.

Zahreščalo je po zraku! — Pavel se je ozrl in zapazil, da so Indijanci podirli vrata in se vsuli v kolibo. V naslednjem trenutku je začel pretresljiv krik ženske, dobro vedoč, da je to glas njegove žene...! Divje je zatulil ob misli da jo bodo mučili pred njegovimi lastnimi očmi, medtem ko je on tako trdno zvezan, da ji ne bo mogel popolnoma nič pomagati. Trpinčili bodo njegovo drago, on bo pa moral mirno gledati... Medtem je začel tihe korake zaseboj; ozrl se, je opazil Solneno Rožo.

(Dolje sledi.)

Slovenci in jugoslovanski problem.

Etbin Kristan.

(Konec)

Pokrajine, v katerih živi, so sledeče: Kranjska, Koroška, Štajerska, Goriška, Trst s teritorijem, Istra. Vsaka teh dežel ima svoj deželni zbor, kompetenten za grotove zadeve, ki niso pridržane državnemu zboru in centralni vladi. Kaj pomeni ta podelitev, je razumljivo po dejstvu, da je Kranjska edina dežela, ki se lahko sama zase imenuje slovenska; okrog 95 odstotkov njenega prebivalstva, približno pol milijona, je tukaj slovenskega. Na Štajerskem je 30, na Koroškem nekaj čez 20, v Istri okrog 15 odstotkov Slovencev. V goriški deželi se šteje 62 odstotkov Slovencev; v Trstu je v okolici prebivalstvo v pretežni večini slovensko, v mestu ni pretirano, če se ceni na 35 odstotkov.

Število vseh Slovencev znaša nekako poldrug milijon. To je gotovo majhen narod. Za uspešno kulturno življenje bi morala biti tako mala skupina absolutno združena, da bi mogla porabiti, uveljaviti in razviti svojo intelektualno moč. V resnici je komaj tretjina tega naroda združena v deželi, v kateri reprezentira večino in ima vsaj nekaj vpliva na svojo usodo; milijon Slovencev je od tega dela odrezen z deželnimi mejami in izročen tujim, neprijaznim upravam.

Bila bi zmotna, če bi se mislilo, da uživajo Slovenci vsaj na Kranjskem kakšno resnično narodno avtonomijo. To onemogoča centralistični sistem Avstrije, ki je po vseh svojih tradicijah germanizatoričen. Na čelu deželne vlade stoji deželni predsednik, imenuje cesar; ta funkcija je vedno v nemških rokah. Tako je tudi redno z glavarji ostalih od države upravljanih oblasti; predsedniki sodišč, državni pravdniki, ravnatelji državne policije itd. so vedno Nemci. V šolah prevladuje nemščina, zlasti v višjih razredih. Dolgotrajni napori za ustanovitev slovenskega vseučilišča, vsaj z omejenim številom fakultet, so bili brezuspešni. Da je vojaščina, vstevši domobranstvo, po vsej državi strogo nemška institucija, se razume skoraj samo po sebi.

Deželnemu zboru je pridruženo le malo funkcij, a tudi na te imajo Slovenci edino na Kranjskem primeren vpliv. Mimogrede bodi povedano, da uživajo Nemci, dasi jih jev deželi le pet odstotkov, popolno enakopravnost v deželnih upravi, pri vseh deželnih uradih in v deželnem zboru sta slovensčina in nemščina enakopravni in nikdar ni bil storjen poizkus, da bi se nemški manjšini odrekale enake pravice.

Nasprotno pa je s Slovenci v ostalih pokrajinah. Na Štajerskem in Koroškem vlada nemščina, na Goriškem, v Trstu in Istri pa italijanska. Sicer je večina prebivalstva po oficelnem ljudskem štetju na Goriškem slovenska, v Istri pa slovensko-hrvatska; izumetlični volilni sistemi paralizirajo to dejstvo tako, da je večina prebivalstva v reprezentanci potlačena v manjšino. Umetno ustvarjena večina v legislaturi pa ne zna nobenega zakona pravičnosti, ampak se opira le na svojo moč. Tako se torej vlada in uprava povsod proti Slovincem, ne glede na to, da je ta vlada plačana z njihovim denarjem.

S stališča zunanega sveta ne bi bilo treba ugovarjati tem meto-dam, ako bi se z njimi dosegel nameravani cilj. Za ostale narode bi bilo vseeno, ali se imenuje prebivalstvo v teh krajih slovensko, nemško, italijansko ali siamsko. Toda stoletna izkušnja dokazuje, da je ves trud nasilnega raznarodovanja brezuspešen. Mogoče je bilo ponemčiti, poitalijančiti ali pomadjarčiti nekoliko posameznih ljudi ali družin; ne enega naroda v Avstriji pa ni bilo mogoče pripraviti do tega, da bi se bil odrekel svoji narodnosti in splaval v drugo.

Vse nacionalno brutaliziranje dosega le dvoje: tlak povzroča protitlak, napadeni narodi se postavljajo v bran in na vsej črti se razvijajo narodni boji. Avstrija je njih tradicionalni dom. Mobilizacija vseh moči za narodne boje pa mora ovirati delo na drugih poljih. Račun plačujejo v prvi vrsti slabejši narodi, ker morajo najbolj napenjati svoje sile za odpor; maščevanje pa zadene tudi

močnejšega nasprotnika, ki mora zanemarjati mnogo važnejše naloge svojega razvoja. In končno škodo ima kultura, ki je zadeva vsega človeštva, potrebujočega sodelovanja vseh sposobnih.

Uničenje slovenske narodnosti — kakor nobene druge kulturne — ni mogoče. Zatiranje je brezuspešno. V stoletjih srednjega veka, ko ni imel narod nobene literature, nobenega šolstva, nobene inteligence iz svojih vrst, ko je bil v vseh ozirih podvržen tujim gospodarjem, ni opustil svojega jezika in svoje narodne posebnosti; sedaj, ko je zavzel svoje mesto v velikem domu svetovne kulture, je vsako tako nasilstvo utopično.

Čim je to ugotovljeno, je pa jasno, da je obstanek in svobodni razvoj tudi tega malega naroda stvar, ki soglašja s koristjo civiliziranega človeštva sploh. Zatiranje je zapravljjanje sil; svoboda je moč, ki napravi tudi iz tega naroda sotrudnika na polju splošnega napredka in kulture.

V ta namen morajo biti Slovenci rešeni iz železnih krempljev avstrijskega sistema in združeni v svobodi. Izpremembra položaja, ki bi narod razcepila v prid kakšne druge vlade, ne bi bila zboljšanje ne za Slovence, ne za svet. Majhen, kakor je narod, mora stremeti za svojo združitvijo in ne more žrtvovati nobenega svojega dela — ne v prid Avstriji in ne Italiji ne komurkoli. Ustvariti mora iz sebe enoto, ki bo mogla vložiti vse svoje moči v delo svoje izpopolnitve in kulture. In ta enota mora imeti svobodo, da se združi z ostalimi Jugoslovani, ki najdejo šele v svojem zedinjenju možnost, da se razvijejo v fakičen narod, sposoben za najvišje oblike civiliziranega življenja, sodelujoč na splošno človeškem tekmovališču kulture in gradeč svoj steber za stavbo svetovnega mira.

Makar Čudra.

Maksim Gorkij:

(1892.)

(Prevedel V. F.)

(Nadaljevanje)

Makar je iztrkal pepel iz pipe in jo je začel znova basati. Jaz sem opazoval njegovo staro obličje, očrnelo od solnčnih žarkov in vetra. Resno in strogo je majal z glavo in je nekaj mrmral predse; goste, sive brke so se mu tresele in veter mu je razmršil lase na glavi. Bil je podoben staremu hrastu, ki ga je bil zadel blisk, a je še vedno močan in krepak ter ponosen na svojo silo. Morje je šepetalo kakor poprej z bregom, in veter je še vedno raznašal njegov šepet po stepi. Nonka že ni več pela, in po nebu se podedi oblaki so naredili jesensko noč še temnejšo in strašnejšo.

Lojko je stopal korak za korakom s sklonjeno glavo in s pobešenimi rokami kot beč; ko je dospel do prepada ob potoku, je sedel na kamen in je začel ječati. Tako je ječal, da se mi je sree s krvi zalilo od sočutja, a vseeno nisem stopil k njemu. Z besedami ne utešiš gorja — ni-li res! Da, da! Sedel je eno uro, sedel je drugo, tretjo in ni se premaknil.

Tudi jaz sem ležal nedaleč stran. Noč je bila svetla, mesec je oblival celo stepto s srebrom in daleč naokoli se je vse razločno videlo.

Nemadoma sem zapazil: od taborišča je urno prihajala Radda. Vzradostil sem se, zelo vzradostil! — pomislil — bila je smela, krasna deklica ta Radda! Stopila je knjemu, on ni slišal. Položila mu je roko na ramo; Lojko je vztrepetal, zmaknil roke od obraza in je dvignil glavo. In kako je naenkrat skočil pokone in zgrabil na nož! Oj zabodel bo deklico — videl sem in sem že hotel poklicati tabor na pomoč, teči k njej, kar slišim.

"Vrzi proč! Sicer ti razdrobim glavo!" — Poglej! v njenih rokah se je zasvetila pištola in namerila jo je Lojku na čelo. Od vrage je bila ta deklica! "No," sem si mislil, "sedaj sta si enaka po močeh, kaj bo sedaj?"

"Poslušaj!" — in Radda je za-teknila pištolo za pas ter je rekla Zobarju: "Nisem prišla, da te ubijem, ampak da se spravim s teboj; vrzi nož proč!" Lojko ga je vrgel in ji pogledal mračno v oči. Čudovito je bilo, brate! Dva človeka sta si stala nasproti in se kot zverji merila s očmi drug drugega, a oba sta bila tako krasna, smela

človeka. Gledal je na nju mesec in gledal sem jaz — vse.

"No, poslušaj me, Lojko: ljubil!" je govorila Radda pa je samo zgani s ramami da bi bil zvezan na rokah njegovah.

"Že mnogo mladev sem la, toda ti si smeješi in kral od njih na sru in na lieu. izmed njih bi si bil takoj brke — da sem le trenila z som, vsi bi mi bili popadali gam, ako bi bila hotela. čemu to? Saj že itak niso bili kaj hrabri in smeli in jaz bi vse pobabila. Malo je ostalo svetu hrabrih, možatih ciganov, malo, Lojko! Nikoli se niso kogar ljubila, Lojka, a tebe bim. Ali jaz ljubim tudi še bodo! Svoboda pa, Lojko, bol bim, nego tebe. A brez tebe ne rem živeti. Glej, jaz hočem, moj z dušo in s telesom, sili — On se je smehljaj.

"Slišim! Radost je v mojem, poslušati tvoje besede! govori dalje!"

"Toda še to, Lojko: vseeno kako se ti vrtiš in obračaš, premagam, moj bodeč. Torej izgubljaš zastoj časa — preboj te čakajo moji poljubi in je ljubkovanje... vroče te poljubovala, Lojko! Pri n poljubih boš pozabil na svoje lo, ponosno življenje in živ pesmi tvoje, ki tako radostne de cigane — junake, ne bo n donela po stepi — pel boš za ljene, nežne pesmi meni, Raddi. Ne izgubljaš, torej za časa — povedala sem ti že: se mi boš pokoril kot starejši tovarišu-junaku. Prikloni se boš k nogam pred celim tab in poljubil boš moje desno roko in tedaj bom tvoja žena."

"Vidiš, kaj je zahtevala v deklica! To je bilo nezalish le pri Črnogoreh je bilo pred davnimi časi — so gov stari ljudje — toda pri cigani nikoli! Pobratimstvo z deklica ženako! Na-a, pomisli, sokol, a to presmešno! Lomi si celo glavo in ne stuhlaš ničesar podobnega."

"Lojko je skočil na stran zarjal skozi stepto, kakor da b ranjen v sree. Radda je vs tala, a ni se izdala.

"No, zdravstvuj do jutra, a traj storiš, kar sem ti zapoved Slišiš, Lojko!"

"Slišim! Storiš bom" — je stokal Zobar in stegnol roke p njej. Ona ga ni niti pogleda zazibal se je kot drevo, ki g zlomil veter, in je padel na tla teč in smeje se.

"Tako je mučila mlada kleta Radda. S težavo sem ga pet spravil k zavesti. "Ej! Kateremu vragu more rabiti, če ljudje ginevajo v st? Kdo rad posluša, kako je se trga od bolesti človeško In sedaj pomisli to!"

Vrnil sem se v taborišče in o celi stvari pripovedoval st. Premislili so in, so skile počakati, da vidijo, kaj se bo dilo iz vsega tega. Iztekla pa je stvar tako-le: Ko smo se čer vsi zbrali okoli ognja, je šel tudi Lojko. Bil je ves v za gi in skozi noč je silno šujšal, so mu vpadle; pobesil jih je plom in, ne da bi jih dvignil, je dejal:

"Tako je s stvarjo, tovariši: pral sem si to noč sree in našel prostora v njem za sv staro, svobodno življenje. V n živi sama Radda — to je vse, je ona krasotica, Radda, ki se smejuje kot carica! Ona sv svobodo bolj ljub nego mene, jaz jo ljubim bolj kot svojo bodo in sem se odločil pasti Radd pred noge; tako mi je ona zapo dala, da bi vsi videli, kako je na krasota ukrotila smelega Zobar Zobarja, ki se je, preden je del njo, igral z deklicami kot kol z racami. Potem pa bo pos la moja žena in me bode negov in poljubovala, da se mi ne bo ljubilo vam prepevati pesmi in bom žaloval za izgubo svoje bode! Ni-li tako, Radda?" — obrnil je oči proti njej in jo je močeno pogledal. Ona je močeno pogledala z glavo in pok zala z roko na svoje noge. A smo gledali in nismo razumeli česar. Zahotelo se je nam zbežesar. Zahotelo se je nam zbež daleč stran, samo da ne bi v kako bo padel Lojko Zobar k bode ta deklica tudi sama Radda! Nek čut sramote, sočutja in št se nas je polastil.

(Konec prihodnj.)